

Eduskunnan sivistysvaliokunta
siv@eduskunta.fi

Hallituksen esitys HE 76/2021 vp

Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry:n lausunto Hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry kiittää mahdollisuudesta lausua Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksesta. Yleishuomiona JHL toteaa, että jatkuva oppiminen on keskeinen teema kunkin työikäisen työmarkkinakelpoisuuden ylläpidossa ja kehittämisessä, ja siihen on tarpeellista panostaa entistä voimallisemmin. JHL on lausunut Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksesta 24.3.2021 (VN/727/2021), ja nyt lausunnolla olevassa esityksessä on varsin ansiokkaasti otettu huomioon myös JHL:n esittämiä huolia palvelukeskusta koskien. JHL esittää seuraavat huomiot esitykseen HE 76/2021 liittyen:

Ohjaus- ja neuvontapalvelut nostettava keskiöön

JHL:n näkemyksen mukaan etenkin työssä käyviltä työikäisiltä puuttuu ohjaus- ja neuvontapalvelujen rakenteet. Työssä käyvillä työikäisillä ei ole käytännössä minkäänlaisia foorumeita reflektoida omaa uraansa ja osaamistaan. Nyt lausuttavassa esityksessä tämä on huomioitu mahdollistamalla muun muassa hakeva toiminta ja erilaisten pilottien rahoittaminen. JHL pitää tätä oikeansuuntaisena, mutta riittämättömänä.

Tiedetään, että koulutus kasautuu, mikä aiheuttaa koulutuserojen repeämistä väestötasolla. Koulutukseen osallistumattomuuden syyt ovat moninaisia, mikä on ansiokkaasti tunnistettu lausuttavassa esityksessä. Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskukselle onkin kaavailtu roolia aliedustettujen ryhmien koulutuksen piiriin saattamisessa. Tässä erilaiset ohjaus- ja neuvontapalvelut ovat elintärkeitä, ja niiden soisi näkyvän esityksessä vielä selkeämmin. Esityksestä olisi myös toivonut käyvän ilmi, kuka tällaisia ohjauspalveluita mahdollisesti voisi tuottaa ja olisiko niitä mahdollista rahoittaa esimerkiksi pysyväisluontoisemmin. Nyt esityksessä kyllä puhutaan ohjauspalveluista, mutta ainoa konkreettinen työkalu ohjauksen lisäämiseen vaikuttaisi olevan hakeva toiminta, johon liittyen ohjausta ja neuvontaa voidaan antaa. Esimerkiksi ammattiliitot pystyvät kontaktoimaan valtavan määrän työikäisiä, ja tätä potentiaalia kannattaisi hyödyntää myös ohjauspalvelujen hankinnassa.

JHL esittääkin, että palvelukeskukselle annettaisiin vielä selkeämmin tehtäväksi pysyvien ohjaus- ja neuvontapalvelujen rakenteiden luominen. JHL:n näkemyksen mukaan ilman toimivaa erityisesti työssä käyville työikäisille suunnattua ohjaus- ja neuvontapalvelujen rakennetta palvelukeskuksen muidenkin tehtävien vaikuttavuus uhkaa jäädä hajanaiseksi.

Koulutustarjontaa on onnistuttava luomaan aloille, joilla koulutustarjontaa on vain vähän ja aliedustetut ryhmät on saatava koulutuksen piiriin

JHL huomauttaa, että koulutukseen osallistumattomuuteen vaikuttaa myös se, että tarjontaa on eri alojen ammattilaisille hyvin eri tavoin. Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen keskeisiä tehtäviä tulisi olla tämän koulutustarjonnan tasaaminen, jotta jokaiselle työkäiselle olisi olemassa tosiasiallinen mahdollisuus kouluttautumiseen. Palvelukeskuksen yhdeksi keskeiseksi tehtäväksi on esitetty erilaisen ennakointi- ja analyysitiedon koostaminen ja tulkinta. Erityisesti aliedustettujen ryhmien koulutukseen osallistumattomuuden osalta toivoisi tutkimustietoon pohjautuvia toimenpiteitä.

Perustaidot ja opiskelun taidot on huomioitava keskeisenä jatkuvan oppimisen kysymyksenä

JHL esittää, että palvelukeskuksessa yhtenä keskeisenä toimintalinjana tulisi olla perustaitojen ja yleisten oppimaan oppimisen taitojen vahvistaminen Suomessa. Oppimaan oppimisen taitojen puute sekä perustaitojen varassa oleminen ovat tunnistettuja syitä vähemmän koulutettujen koulutukseen osallistumattomuuteen. JHL:n näkemyksen mukaan nämä ovat tekijöitä, joita ei tule ratkaista yksilökohtaisesti vaan koko valtakunnan tasolla ja tarvittaessa sopivaa koulutusta hankkien ja suurelle yleisölle tarjoten.

Palvelukeskukselle tulisi asettaa kunnianhimoisempia tavoitteita

Palvelukeskukselle esitetään 1,1 miljoonan euron määrärahaa, joka kattaisi laskennallisesti 12 henkilötyövuoden palkkakustannukset sekä muut toiminnan kannalta välttämättömät menot. Rahat esitetään siirrettäväksi muilta momenteilta, mitä JHL ei pidä toivottavana, koska näillä toiminnoilla on ollut rahoitusvajetta jo entuudestaan.

Esityksen luvussa 6.1 todetaan: ”Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskukselle esitettyjen tehtävien puitteissa ei olekaan tarkoitus vastata kaikkiin työkäisen väestön osaamisen kehittämisen tai osaavan työvoiman saatavuuden haasteisiin.” JHL:n näkemyksen mukaan palvelukeskuksen tulisi voida ainakin tavoitella keskeistä asemaa jatkuvan oppimisen kysymyksissä. Palvelukeskukselle varatuilla resursseilla tämä ei ole ehkä realistista, mutta asia tulisi ratkaista resursoimalla palvelukeskus paremmin ennemmin kuin laskemalla kunnianhimoa. Lisäksi JHL toteaa, että esitetyllä 40 miljoonalla eurolla on kyettävä kouluttamaan selvästi enemmän kuin 10 500 henkilöä.

JHL siis toteaa, että palvelukeskukselle tulisi asettaa kunnianhimoisempia tavoitteita, mutta kokonaisuutta on vaikea arvioida, kun rahoituksen tasoa ei ole määritetty millään pysyvämällä mekanismilla. JHL:n näkemys on, että palvelukeskus tarvitsee kunnolliset ja tarpeeksi pysyvät resurssit, jotta toiminnalla oikeasti saavutetaan tavoiteltu vaikuttavuus.

Koulutus- ja osaamispalveluiden rahoitusmuodot palvelevat tarkoitustaan

JHL:n näkemyksen mukaan palvelukeskuksen keinot hankkia koulutusta ja kannustaa sen tuottamiseen ovat hyväksyttäviä ja palvelevat tarkoitustaan. JHL pitää hyvänä, että palvelukeskus kykenee hyvin joustavasti tuottamaan ja lisäämään koulutustarjontaa niille alueille ja aloille, missä kulloinkin on tarve. Työelämän nopea muutos ja esimerkiksi uudet ammatit sekä ilmastonmuutoksen ja teknologian kehittymisen aiheuttamat äkkinäiset osaamistarpeet synnyttävät paikoitellen äkkinäisiäkin osaamistarpeita. Lisäksi JHL kiittää sitä, että esityksessä todetaan tarpeelliseksi tuoda koulutusta tarjolle jo ennakoiden, mikä osaltaan saattaisi estää työttömyysjaksoja.

LAUSUNTO
20.5.2021

73/2021

Lopuksi

Esitys on sinänsä kannatettava ja JHL kiittää esityksen tasapainoisuutta ja asiantuntevuutta. Esitystä on kehitetty ansiokkaasti ensimmäisen lausuntokierroksen pohjalta, ja esimerkiksi hakevan toiminnan ja pilottien rahoitusmahdollisuus tuo palvelukeskuksen toimintaan kaivattuja konkreettisia työkaluja.

Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden yhteiselle tarkastelupinnalle on yhteiskunnassamme suuri tarve, ja erityisesti kaivataan konkreettisia toimia, jotta jatkuva oppiminen saadaan aidosti tukemaan työllisyystavoitteita. Tämä osaltaan luo palvelukeskukselle jopa kohtuuttomia odotuksia, mikä näkyy palvelukeskukselle asetettujen tehtävien laaja-alaisuudessa ja määrässä. Koska jatkuvassa oppimisessa kyse on yhteiskuntamme kilpailukykyyn suoraan vaikuttavasta osa-alueesta, ansaitsisi palvelukeskus huomattavasti paremman resursoinnin sille asetetuissa tehtävissä onnistumiseksi.

Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry

Päivi Niemi-Laine
puheenjohtaja

Teija Asara-Laaksonen
toimialajohtaja

Lisätietoja:
Marjut Manka
koulutuspoliittinen asiantuntija
marjut.manka@jhl.fi
puh. 050 436 3273